

בס"ד. שיחת יום ב' דראש השנה, ה'תשכ"ו.

בלתי מוגה

א. [כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה, והתחיל לנגן הניגון "צמאה לך נפשי". אח"כ נתן בקבוקי משקה לשלשת האורחים שיצאו זה עתה מרוסיא, לחלק להמסובים, ולאחרי שגמרו לחלק המשקה, הניח כ"ק אדמו"ר שליט"א הבקבוקים לימינו, ואמר:]

ידוע מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הבעש"ט¹ על הפסוק² "כן בקודש חזיתוך" — שבא בהמשך לפסוק³ "צמאה לך נפשי כמה לך בשרי", שאמר דוד המלך בהיותו "במדבר יהודה"⁴, בריחוק מקום מהמקדש, ולכן ה' אצלו ענין הצמאון כו', ועל זה אמר "כן בקודש חזיתוך" — "הלואי בקודש חזיתוך", היינו, שבקשתו היתה שגם כאשר יחזור להיות "בקודש", יהי' במעמד ומצב ד"צמאה גו' כמה גו'", כמו בהיותו "במדבר יהודה". והנה אמרו רז"ל⁵ "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", וכפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶ ש"מצרפה" הוא (גם) מלשון צירוף וזינוך, והיינו, שכאשר יהודי חושב מחשבה טובה, אזי הקב"ה מצרפה ומזככה כו', ועוזר לו להביאה לידי פועל ממש.

ומזה מובן, שכאשר יהודי נמצא "במיצר" ומרגיש שהוא "במיצר", ולכן יש אצלו הענין ד"מן המיצר קראתי", באופן ד"צמאה גו' כמה גו'" [שזוהי המעלה ד"תפלה לעני" שקודמת לתפלת עשיר⁷, והיינו לפי שהעני אינו צריך לאריכות ההתבוננות⁸, אלא תיכף שנזכר במעמדו ומצבו ה"ה מרגיש שנמצא "במיצר", ומיד נעשה אצלו הענין ד"קראתי"], ומבקש "כן בקודש חזיתוך", שגם לאחרי שיצא מן המיצר אל המרחב ויהי' בקודש, יהי' אצלו הענין ד"קראתי", "צמאה גו' כמה גו'", כמו בהיותו "במיצר" — הנה "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", והיינו, דכיון שמצדו ישנו הענין ד"צמאה לך נפשי כמה לך בשרי" וגם הבקשה "כן

(1) ראה כתר שם טוב בהוספות סס"ד. (6) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 45. סה"מ תש"ב וש"נ.
 (2) תהלים סג, ג.
 (3) שם, ב.
 (4) שם, א.
 (5) קידושין מ, א.
 (6) ע' 87.
 (7) תהלים קיח, ה.
 (8) ראה זח"ג קצה, א. וראה גם כש"ט סצ"ז.
 (9) ראה דרך חיים שעה"ת פ"ב (ה, ד).

בקודש חזיתך", ומכאן ואילך אין הדבר תלוי בו, אלא רק בהקב"ה שהוא כל יכול, הרי בודאי שהקב"ה מצרף את מחשבתו הטובה שתבוא בפועל ממש — הן בנוגע ליציאה מן המיצר אל המרחב, והן שגם כשיבוא אל המרחב, בקודש, יהי' אצלו ענין הצמאון כמו בהיותו במיצר.

ועד"ז בנוגע ל"תפלה לעני", "אין עני אלא בדעה"¹⁰, שאין לו השגה וידיעה באלקות, ולכן קורא ומתפלל "מן המיצר", וטוען שעניותו היא מצד סיבות שאינן תלויות בו — שבודאי ממלא הקב"ה בקשתו, ונותן לו עשירות בדעת, וכמו"כ ממלא בקשתו "כן בקודש חזיתך", שגם לאח"ז יהי' אצלו הצמאון כמו בהיותו עני.

ובפרט בנוגע לאחינו הנמצאים בצרה ובשבי¹¹, במעמד ומצב של "מיצר" הן בגשמיות והן ברוחניות, שלא מניחים להם ללמוד תורה ולקיים מצוות, ולכן יש אצלם הענין ד"מן המיצר קראתי" — שבודאי יקויים בהם "ענני במרחב י"ה"¹², היינו, שהקב"ה יוציא אותם מן המיצר אל המרחב, ועד ל"מרחב י"ה", וגם, שלאחרי שיבואו אל המרחב יהי' אצלם הענין ד"קראתי" כמו בהיותם במיצר.

ויה"ר שבקרוב ממש יצאו מן המיצר אל המרחב, מרחב בגשמיות ומרחב ברוחניות, ובחסד וברחמים, ובטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה ספחים, בקרוב ממש ובעגלא דידן.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "אבינו מלכנו", ואח"כ צוה לנגן הניגון "הוא אלקינו"].

* * *

ב. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה מן המיצר גו'.

* * *

ג. בהמשך להמדובר לעיל (במאמר¹²) בענין "תפלה לעני כי יעטוף"¹³ — יש ביאור נוסף במאמר של אדמו"ר מהר"ש¹⁴ במעלת תפלת העני שקודמת לתפלת העשיר, וז"ל:

ואילך). — המו"ל.

(12) פ"ג (לעיל ע' 5).

(13) תהלים קב, א.

(14) ד"ה תקעו דר"ה תרכ"ח פ"ט (סה"מ

תרכ"ז ס"ע תלו ואילך). וראה גם ד"ה זה

דר"ה תשחי" (תו"מ חכ"א בתחלתו).

(10) נדרים מא, רע"א. וראה כתובות סח,

סע"א.

(11) הכוונה לאחינו בניי הנמצאים

במדינתנו מלפנים, מאחורי מסך הברזל. —

ולהעיר, שבשנה זו (תשכ"ו) התחילה היציאה

ממדינה ההיא (ראה מבוא לאג"ק חכ"ד ע' 5

"דהנה אנו אומרים¹⁵ ועינינו מאירות כשמש וכירח, והקשה הרב המגיד ז"ל¹⁶, שאם אנו אומרים כשמש, וא"כ מה שייך לומר עוד וכירח, שהרי אין ערוך השמש לירח כלל, ואור הירח הוא טפל ובטל לגמרי לגבי אור השמש. ותירץ הרב המגיד ז"ל, שיש מעלה בירח מה שאין בשמש, והיינו לפי שהירח מקבל אור חדש מה שלא הי' לה מקודם, ע"כ מלובש בזה תענוג יותר, משא"כ באור השמש שאין בה שינויים כלל אלא כו' אין מאיר בה התענוג כ"כ, לפי שתענוג תמידי אינו תענוג".

וזוהי גם מעלת תפלת העני, כי להיותו עני מתענג ביותר ממה שמקבל, מפני ההתחדשות שבדבר. וכידוע שעיקר התענוג הוא מענין ההתחדשות, כמשל צפור המדברת המבואר בכ"מ בדרושי חסידות¹⁷, וגם בדרושי כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע¹⁸.

ומבאר שם¹⁹, שזהו גם מ"ש²⁰ "תפלה לדוד גו' ענני כי עני ואביון אני", דאף שקרא עצמו חסיד, כמ"ש לאח"ז²¹ "שמרה נפשי כי חסיד אני" (שזהו היפך ענין העניות), מ"מ, קרא עצמו גם עני, מצד גודל המעלה ותפלת העני. אלא שבזה הי' גם הסיוע מבחי' חסיד, וע"ד הידוע ש"תפלה למשה" מסייע ל"תפלה לדוד", כמבואר בד"ה תפלה למשה תר"ס²².

ד. ויש להוסיף עוד בענין "תפלה לעני" — שאמיתית מעלתה היא כאשר המתפלל הוא בתכלית העניות שאין למטה מזה, שאז תפלתו היא ללא ציור כלל, אלא מצד פשיטות הנפש (כיון שאינו שייך לגילויים), שזהו מש"נ "מן המיצר קראתי", קריאה בעלמא, להיותה מתכלית המיצר כו', כנ"ל (במאמר²³).

וכמשנת²³ שלכן נקרא ר"ה "בכסה"²⁴, כדברי הגמרא²⁵ "איזהו חג שהחודש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה" — כי, ענינו של ר"ה הוא הקריאה מתכלית המיצר שאין מיצר למטה ממנו. וזהו גם הענין ש"החודש מתכסה בו", תכלית הכיסוי — שהרי יש זמנים שבהם הלבנה אינה במילואה, אלא הולכת ופוחתת, אבל עדיין יש לה איזו מציאות;

19 פ"א (ע' תכט).

20 תהלים פו, א.

21 שם, ב.

22 סה"מ תר"ס ע' סב.

23 פ"ז (לעיל ע' 10 ואילך).

24 תהלים פא, ד.

25 ר"ה ח, סע"א ואילך.

15 בתפלת "נשמת" דשבת ויו"ט.

16 או"ת סרצ"ז (פד, סע"ד).

17 תו"א ויצא כא, ג. וישלח כה, ד. לקו"ת

ס"פ במדבר (כ, א). שלח מח, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

18 סה"מ תרמ"ג ע' קלג. תרנ"ח ע' מו.

תרס"ח ע' לט. תרע"ח ע' רפב. תר"פ ע' קפו. ועוד.

משא"כ כאשר החודש מתכסה, בתכלית הכיסוי, ברגע שלפני המולד — אינה מציאות כלל, אפילו לא כפי שהיא בשעת המולד.

וזהו אמיתית ענין המיצר — נקודה בלי שום ציור כלל, כי, כאשר יש איזה ענין של ציור, אין זו נקודה לאמיתתה, שהרי לגבי נקודה שלמטה ממנה יש לה שטח, אורך ורוחב, ואילו אמיתית ענין הנקודה הוא ללא ציור כלל²⁶, שאין למטה ממנה. וזהו גם מה ש"תרי משהו לא אמרינן"²⁷, כי, "משהו" לאמיתתו היינו שלא שייך מציאות קטנה ממנו. וכאשר הקריאה באה מתכלית המיצר שאין למטה ממנו, שזהו אמיתית הענין ד"תפלה לעני" — אזי נעשה "ענני במרחב י"ה", היינו, שגם ההמשכה מלמעלה היא ממרחב העצמות, תכלית הפשיטות, שלא שייך שם ענין של ציור ומציאות כלל.

* * *

ה. המשך הביאור²⁸ בפרש"י ס"פ נצבים ד"ה ובחרת בחיים, ה"יינה של תורה", והשייכות לר"ה מצד הענין ד"יבחר לנו את נחלתנו"²⁹ שנמשכת ע"י העבודה ד"ובחרת בחיים"³⁰ — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 274 ואילך.

* * *

ו. נתבאר לעיל (במאמר³¹) שע"י "מן המיצר קראתי", קריאה פשוטה, להיותו בתכלית המיצר, נעשה "ענני במרחב י"ה", שנמשך ממרחב העצמות. וכפי שהוא גם בענין השופר, שדוקא ע"י שצדו א' קצר, שמורה על המיצר באופן של נקודה שלמעלה מציור, שלכן "כל הקולות כשרים בשופר"³², אזי צדו השני רחב, שזהו הענין ד"מתעשרת בסופה"³³ שנעשה מיד לאחרי תק"ש³⁴.

הבחירה שמצד העצמות (שלכן הנה גם בדרגא ש"אח עשו ליעקב", הנה "ואוהב את יעקב" (מלאכי א, ב) דוקא), שהמשכתה היא ע"י הבחירה דנש"י (שרק בהם ישנו ענין הבחירה, משא"כ במלאכים כו').

(31) פ"ד ואילך (לעיל ע' 6 ואילך).

(32) ר"ה כו, ב.

(33) שם טז, ריש ע"ב.

(34) ראה תורת לוי"צ ע' סז. לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שט. ע' תכא. וראה גם התועודות ונש"א ח"א ס"ע 64 ואילך. וש"נ.

(26) ראה גם המשך תרס"ו ע' תצ.

(27) ראה ט"ז יו"ד סצ"ב סקט"ו. ועוד.

(28) לשיחת ש"פ נצבים בסופה (תו"מ חמ"ד ע' 316 ואילך). וש"נ.

(29) תהלים מז, ה.

(30) כידוע שכל הענינים שלמעלה באים ע"י אתערותא דלתתא, וגם הענינים שבאים מצד אתערותא דלעילא שאין אתערותא דלתתא מגעת שם, הרי המשכתם היא "באתר שלים" דוקא, ולכן צריכה להיות עבודה שהיא מעין ההמשכה. ועד"ז בנוגע לענין

ובודאי שכל זה נפעל כבר — כמובן מזה שמברכים על תקיעת שופר נוהרי הברכה היא לא רק על מעשה המצוה, אלא גם על הרמז שבה: "כלומר עורו ישנים משנתכם וכו'"³⁵, הן ההתעוררות ע"י השופר שנעשית למטה, והן ההתעוררות ע"י השופר שנעשית למעלה, כמ"ש³⁶ "עורה למה תישן הוי"ן] — כדברי רבינו הזקן בתניא³⁷: "שאנו מברכין .. ברוך אתה ה' .. והרי ספק ברכות להקל משום חשש ברכה לבטלה, אלא אין כאן שום ספק כלל".

ויתירה מזה — כמדובר לעיל (במאמר³¹) שבענין המיצר והמרחב שבשופר נכלל גם המיצר והמרחב ד"שופר גדול", שהם באופן נעלה יותר כו'.

ואף שעיקר הענין ד"שופר גדול" יאיר לעתיד לבוא, הרי ידוע שגם בזמן הזה, ביוהכ"פ, ישנו הענין ד"שופר גדול"³⁸.

ולהעיר, שאע"פ שבר"ה תוקעים מאה קולות³⁹, וביוהכ"פ תוקעים רק תקיעה אחת⁴⁰, מ"מ, יש מעלה בתקיעה דיוהכ"פ לגבי התקיעות דר"ה, שהרי בר"ה שחל בשבת אין תוקעים⁴¹, ואילו ביוהכ"פ תוקעים גם כשחל בשבת, ואפילו בזמן הזה⁴⁰.

ומצד בחי' שופר גדול שביוהכ"פ — נעשית גם יציאת העבדים לחירות⁴².

וע"פ האמור לעיל שהענין ד"מתעשרת בסופה" הוא מיד לאחרי תק"ש — הרי גם יציאת העבדים לחירות מתחילה כבר בר"ה, אלא ש"מר"ה עד יוהכ"פ לא היו עבדים נפטרין לבתיהן ולא משתעבדין לאדוניהן .. כיון שהגיע יוהכ"פ .. נפטרו עבדים לבתיהן"⁴³.

והעיקר — כאמור — שברור הדבר שענין התקיעות פעל פעולתו אצל כל בניי, ובודאי שיתן הקב"ה לכל אחד מישראל שתהיי אצלו היציאה מן המיצר אל המרחב, בכל המצטרך לו, בבני חיי ומזוני רויחי. [כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "הושיעה את עמך". אח"כ צוה לנגן ניגון אדמו"ר הזקן בן ד' הבכות (בבא הד' — פ"א), והניגון "ניע זשוריצי כלאפצי".

35) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

40) שם סתרכ"ג ס"א. וש"נ.

36) תהלים מד, כד.

41) שם סתקפ"ח ס"ד. וש"נ.

37) אגה"ת פי"א.

42) ראה לקו"ת שם, ב.

38) ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, רע"ג.

43) ר"ה ח, ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל

ובכ"מ.

פ"י ה"ד.

39) שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תקצו. וש"נ.

לאחרי ברכת המזון, תפלת ערבית והבדלה — נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכל הנאספים מ"כוס של ברכה".

טרם צאתו אמר:

יה"ר שתהי' שנה שמחה, טוב תמידי ("א גוטער תמיד"), שנת תורה ושנת גאולה.

